

Česká školní inspekce

Karlovarský inspektorát

INSPEKČNÍ ZPRÁVA

**Základní umělecká škola Antonína Dvořáka, Karlovy Vary,
Šmeralova 32**

Šmeralova 32, 360 05 Karlovy Vary

Identifikátor školy: 600 002 641

Termín konání inspekce: 11. – 18. října 2004

Čj.:	g6-1081/04-4013
Signatura:	oe2ky508

CHARAKTERISTIKA ŠKOLY

Základní umělecká škola Antonína Dvořáka v Karlových Varech patří celkovým počtem 1151 žáků v hudebním, výtvarném, tanečním a v literárně-dramatickém oboru k velkým školám tohoto typu. V hudebním oboru měla k datu 15. října 2004 632 žáků. Škola má pět odloučených pracovišť – 362 15 Březová, Keramická 6, 360 09 Karlovy Vary, Kollárova 17, 360 17 Karlovy Vary, Školní 742, 360 04 Karlovy Vary, Táborská, 26, 362 14 Kolová 97. Zřizovatelem je Karlovarský kraj, Závodní 353/88, 360 21 Karlovy Vary.

PŘEDMĚT INSPEKCE

Předmětem inspekční činnosti bylo zjištění a zhodnocení:

- ❖ personálních a materiálně-technických podmínek vzdělávání v klavírním, smyčcovém a v dechovém oddělení hudebního oboru;
- ❖ průběhu a výsledků vzdělávání v klavírním, smyčcovém a v dechovém oddělení hudebního oboru v předmětech – hra na klavír, na housle, hra na dechové dřevěné a žesťové nástroje, hudební nauka, komorní/soubořová, orchestrální hra.

PERSONÁLNÍ PODMÍNKY VZDĚLÁVÁNÍ

Ředitel školy je absolventem AMU v oboru hry na housle s dvanáctiletou pedagogickou praxí. Statutární zástupce ředitele ustanovený nově počátkem tohoto školního roku je absolventem konzervatoře na lesní roh, má delší pedagogickou i řídicí praxi v ZUŠ. Škola se vyznačuje vysokou mírou kvalifikovanosti pedagogických pracovníků, nekvalifikovanost je výjimkou. Vyučující ve sledovaných odděleních hudebního oboru jsou převážně absolventy konzervatoří, někteří i vysokých škol (AMU, JAMU, pedagogické fakulty). Řada učitelů je nebo dříve byla členy Karlovarského symfonického orchestru (KSO), případně Vojenské posádkové hudby Karlovy Vary. Někteří učitelé mají další umělecké aktivity, např. sólovou klavírní koncertní činnost, jeden učitel (absolvent oboru skladba na JAMU) skladatelskou činnost. Škola má velmi zkušené pedagogy v oborech řízení pěveckých sborů a orchestrů. Dvě učitelky ze smyčcového a dechového oddělení jsou předsedkyněmi krajské umělecké rady ve svých nástrojových oborech.

Profesionální hudební praxe, umělecké a další související aktivity vyučujících školy se do jejich pedagogické činnosti promítají převážně znatelnými, v řadě případů až velmi výraznými pozitivy. Pouze v jednom případě nebyla jinak řádná kvalifikace učitele doplněna o nezbytné specifické znalosti a dovednosti metodiky skupinové výuky předmětu hudební nauka. Řada vyučujících školy má již dlouholetou pedagogickou praxi. Tito učitelé vykonávají většinou alespoň standardně kvalitní, i když určitými stereotypy poznamenanou pedagogickou práci, někteří však nadále vykazují až mimořádné pedagogické výkony. Přesto se škola z tohoto hlediska nachází ve fázi postupné generační obměny pedagogického sboru. Tato skutečnost se v jednotlivých případech projevuje např. ne zcela optimálním způsobem vzájemné komunikace.

Ředitel v letech 1999 – 2004 dle potřeb provozu a činnosti školy postupně upravoval a doplňoval jednotlivé části organizačního řádu školy. Ve vnitřním platovém řádu stanovil kritéria pro přiznávání osobních příplatků a kritéria hodnocení učitelů a nepedagogických pracovníků. Tyto školní dokumenty tvoří dostatečně ucelený systém pravidel a pokynů opřených o platné právní normy. V zásadě vytvářejí potřebný základ řádného chodu školy. Je v nich mj. stanovena povinnost učitelů pravidelně se seznamovat s informacemi vedení školy, které jsou k dispozici na nástěnce ve sborovně (taktéž v pobočkách školy). Důležité informace

obsahuje *Plán práce na školní rok 2004/2005* schválený na pedagogické radě 9. září 2004. Součástí informačního systému jsou i měsíční plány činnosti školy (interní a veřejné akce). Tato forma předávání informací a svým způsobem i jedna z forem komunikace vedení školy s pracovníky je v podmínkách velké školy s odloučenými pracovišti pochopitelná i nezbytná. Bylo zaznamenáno, že ne vždy se všichni pracovníci s danými materiály důkladně seznámili.

Vedením tří odloučených pracovišť hudebního oboru pověřil ředitel od počátku tohoto školního roku svého nového statutárního zástupce, současně odvolal dlouholetou vedoucí odloučeného pracoviště ve Školní 742. Organizační a odborná komunikace je v rámci systému řízení školy zajišťována pedagogickými a uměleckými radami - dle Plánu práce na školní rok 2004/2005 tři pedagogické rady ročně (svolání dalších dle potřeby). Z jednání jsou pořizovány zápisy svědčící o celkově efektivní náplni těchto poradních orgánů ředitele. Specificky odborná komunikace probíhá v předmětových komisích. Každá komise zpracovala své hlavní úkoly pro plán práce na daný školní rok. Efektivita činnosti některých z nich, např. předmětové komise hudební nauky a dechových nástrojů, naráží mj. na určité obtíže související s uskutečněním častějších odborných kontaktů v rámci různých pracovišť školy (týká se např. zkušenějších a začínajících vyučujících).

Vedení pedagogických pracovníků se opírá zejména o výše uvedené vnitřní dokumenty a poradní orgány ředitele. Ten postupně doplňuje pedagogický sbor mladými kvalifikovanými pracovníky. Programově usiluje o návrat absolventů školy – studujících konzervatoří a vysokých uměleckých škol. Někteří začínající učitelé již dosahují dobrých výsledků, získávají pedagogické zkušenosti. Mezi mladší generací vyučujících vyniká např. učitelka flétnové třídy. Ředitel přijal personální opatření k zajištění činnosti dechového orchestru jako nezbytné součásti výuky a úspěšné práce dechového oddělení. Usiloval o zkvalitnění přípravy učitelů na výuku. Sleduje práci a výsledky jednotlivých tříd. Častěji navštěvuje např. třídní přehrávky žáků. Výběrově, v menším rozsahu, provádí i hospitační činnost. Hospitace a potřebné odborné vedení byly zanedbány v předmětu hudební nauka (Šmeralova ul.). V kontrolní a hospitační činnosti ředitel přidělil dílčí kompetence svému zástupci. Ten v prvních týdnech školního roku provedl kontrolu třídní dokumentace.

Při vedení pedagogických pracovníků je pěstována hrdost na úspěchy školy v rámci celé ČR („celorepublikově jsme mezi osmi nejlepšími školami – dopis z ministerstva ...“ - viz zápis pedagogické rady z 23. června 2004). Ředitel na podkladě poznatků z kontrolní činnosti využívá motivačních podnětů, ke kterým patří poděkování nejen za výsledky v soutěžích a za prestižní akce školy, ale i za profesionální a obětavou práci s průměrnými žáky. Využívá stanovených kritérií pro přiznání odměn a nenárokových složek platu. V některých případech uplatnil až mimořádnou diferenci ve výši těchto finančních impulzů.

Menší část, převážně šest, vyučujících ve sledovaných odděleních hudebního oboru, se soustavněji věnuje dalšímu vzdělávání. To je školou organizačně i finančně podporováno. Vzorovým příkladem efektivity cílevědomého dalšího vzdělávání je již výše zmíněná flétnová třída. Uvést lze však i několik učitelů klavírního a smyčcového oddělení.

Personální podmínky mají ve vztahu ke vzdělávání a výchově ve vybraných odděleních hudebního oboru převážně velmi dobrou úroveň.

MATERIÁLNĚ-TECHNICKÉ PODMÍNKY VZDĚLÁVÁNÍ

V průběhu inspekce byly navštíveny budovy ve Šmeralově ulici (hlavní budova školy), dále pracoviště v Tábořské a ve Školní ulici. Již z pouhé prohlídky budov, zejména prvních dvou jmenovaných, je zřejmé, že jejich celková údržba delší dobu stagnuje (v budově ve Školní ulici (K. Vary-Stará Role) je stav znatelně lepší. Problém je v zásadě v tom, že zatím co movitý majetek školy patří zřizovateli – Karlovarskému kraji, budovy jsou majetkem města.

To mělo v uplynulém období jiné investiční priority, a tak byla např. opět odložena potřebná výměna oken ve Šmeralově ulici, po delší dobu nebylo provedeno vymalování chodeb a učeben - s výjimkou koncertního sálku školy, který byl rekonstruován a vybaven novým nábytkem (mj. se zde koná soutěž „Karlovarská růžička“ pro mladé klavíristy z celé ČR).

V plánu práce na školní rok 2004/2005 je stanoven úkol udržovat v rámci možností hudební nástroje i ostatní majetek školy, provádět jeho údržbu, opravy a postupnou obměnu. Tento úkol je průběžně zajišťován. Ve všech třídách klavírního oddělení jsou kvalitní a dobře udržované nástroje. Smyčcové oddělení je dostatečně vybaveno nástroji různých velikostí (možnost zapůjčení začínajícím žákům). Dechové oddělení má k dispozici převážně starší udržované nástroje, zakoupeny byly některé zobcové flétny (tenorová, basová pro soubor) a nové příčné flétny. Také notové archivy jsou dostatečně velké a průběžně doplňované o nové tituly. Pro potřeby výuky mají učitelé možnost využívat kopírky.

Kromě potřebné údržby budov stagnuje převážně i výměna starého nábytku. Pouze část učitelů dokázala vytvořit ve svých třídách pěkné a esteticky alespoň trochu podnětné prostředí. Kladem je, že škola má ve všech jmenovaných budovách celkem dobře vybavené učebny hudební nauky, sborovny pro učitele, ve dvou budovách vlastní koncertní sálek. Ve Šmeralově ulici je dostatečně prostorná zkušebna orchestrů. Učebny individuální výuky jsou většinou prostorné a umožňují také výuku v menších skupinách žáků (komorní/souborovou hru). Ovšem např. flétnová učebna v Tábořské ulici, ve které pracují i flétnové soubory, tomu prostorově neodpovídá.

Kontrola a plánování v materiální oblasti jsou prováděny ve spolupráci se správcem jednotlivých pracovišť, na třech pracovištích nyní zástupcem ředitele. Předmětové komise předávají řediteli v průběhu 1. čtvrtletí školního roku požadavky na opravy a nákup učebních pomůcek, učebních a studijních materiálů. Ty jsou následně projednány uměleckou radou (ředitel je jejím členem) a v rámci finančních možností školy realizovány.

Škola v menší míře pronajímá své prostory i k dalším účelům. Učebnu hudební nauky (bývalá učebna fyziky se stupňovitým uspořádáním lavic) je využívána k dopoledním školením různých firem, zkušebnu využívá také karlovarský folklórní soubor, jehož členy jsou i bývalí žáci školy.

Materiálně-technické podmínky vzdělávání žáků ve sledovaných odděleních hudebního oboru měly celkově dobrou úroveň.

PRŮBĚH A VÝSLEDKY VZDĚLÁVÁNÍ

Vyučované obory

Rozhodnutí MŠMT č. j. 25 377/01-21, kterým se mění zařazení do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení, vydané s účinností od 30. června 2001 uvádí, že Základní umělecká škola Antonína Dvořáka má studijní obory hudební, literárně-dramatický, taneční a výtvarný, což je v souladu se skutečností.

Ve sledovaném hudebním oboru se škola řídí Učebními plány pro základní umělecké školy schválenými MŠMT dne 26. června 1995 pod č. j. 18 418/95-25 s platností od 1. září 1995. Ve sledovaném klavírním, smyčcovém a v dechovém oddělení hudebním oboru využívá následující učební plány: č. 1A a 1 B pro přípravné studium (děti 5 – 7 let), č. 2 – Hra na klavír pro žáky od 7 let, č. 3 - Hra na housle, violu a violoncello, č. 4 – Hra na kontrabas, č. 5a – Hra na zobcovou flétnu, č. 5b – Hra na zobcovou flétnu nebo jiný přípravný dechový nástroj (pro žáky od 7 let), č. 6 – Hra na dřevěné a žesťové dechové nástroje a bicí nástroje pro žáky od 10 let, dále učební plán č. 12 – studijní zaměření: komorní, souborová a orchestrální hra pro žáky všech vyjmenovaných nástrojových oborů od 14 let a pro dospělé.

Škola dále využívá učební plány rozšířeného vyučování č. 18 – Hra na klavír varhany a harfu, č. 19 – Hra na housle, violu, violoncello.

Vzdělávací cíle a obsah učiva se řídí platnými učebními osnovami pro ZUŠ (dříve LŠU), jak byly postupně vydávány SPN Praha. Obsah učiva je v souladu s „Poznámkou k učebním plánům pro všechny obory ZUŠ“ upravován s požadavkem individuálního přístupu k žákům, osobitou tvořivostí učitele a v návaznosti na jeho žádoucí obohacování o nové poznatky z daného oboru.

Snahou školy je, aby žáci s výraznějšími studijními předpoklady měli časovou dotaci individuální výuky 1,5 vyučovací hodiny týdně (běžná spodní hranice je 1 hodina týdně). Umělecká rada na návrh třídního učitele rozhoduje o zařazení výrazně talentovaných žáků do rozšířené výuky – zpravidla se jedná o žáky s perspektivním zájmem o studium na vyšším typu umělecké školy. Ve školním roce 2004/2005 se jedná o 5 žáků klavírního a 7 žáků smyčcového oddělení.

Pro zájemce je jako povolený nepovinný předmět zařazena hudební nauka v 6. a v 7. ročníku (povinná je pouze do 5. ročníku) – tato výuka probíhá pouze na pracovišti ve Šmeralově ulici. Dle třídních knih bylo zapsáno celkem 18 žáků. Někteří žáci mají umožněnu hru na další nástroj formou nepovinného předmětu.

Výše uvedeným uplatněním učebních plánů a osnov jsou vytvářeny příznivé předpoklady pro dosahování výrazných výsledků vzdělávání nadprůměrně schopnými a výrazně nadanými žáky a celkově dobrých výsledků i u ostatních žáků. To souvisí mj. i s tím, že ve smyčcovém a v dechovém oddělení je zajištěna povinná výuka předmětu hra v orchestru nebo komorní hra v různých nástrojových uskupeních.

Ve sledovaných nástrojových odděleních byly zjištěny v kontextu celkového počtu žáků menší nedostatky v zajištění výuky dle učebních plánů u 16 žáků, kteří neměli povinný předmět hudební nauka v 1. až 5. ročníku základního studia. Zápis z pedagogické rady konané dne 9. 9. 2004 nesprávně připouští nahrazení této výuky přezkoušením žáka vždy jednou za pololetí (10 otázek). Tímto způsobem se jedná i o nedodržení osnov. Dále bylo zjištěno, že 10 žáků nemělo povinný předmět Komorní hra/soubor nebo orchestr.

Stanovená povinná dokumentace základních uměleckých škol je vedena a v zásadě dostatečně průkazným způsobem zachycuje průběh vzdělávání žáků.

Ředitel schvaluje úvazky učitelů, kontroluje Výkazy žáků a vyučovaných hodin v porovnání s rozvrhy hodin. Tím sleduje mj. i správnost dotace individuální výuky. Spolu s uměleckou radou schvaluje přidělení rozšířené výuky. Dále přiděluje hodiny hudební nauky a komorní/orchestrální hry. Tím je dán přehled o celkovém počtu těchto hodin ve třídě, oddělení a ve škole. Kontrola však již nebyla zcela důsledná směrem ke každému jednotlivému žákovi dané třídy klavírního, smyčcového a dechového oddělení.

Důraz je kladen na průběžné sledování dosahovaných výsledků, v tomto smyslu také na plnění osnov. Ředitel hodnotí úroveň výsledků na základě poznatků získávaných při interních a veřejných vystoupeních žáků. Jednotlivá nástrojová oddělení provádějí v souladu s vyhláškou o ZUŠ komisionální postupové a závěrečné zkoušky. Příslušné protokoly jsou písemným podkladem pro kontrolu plnění osnov i dosahovaných výsledků. V intencích osnov probíhají absolventská vystoupení žáků. Výjimečně nadaní žáci přednesou své sólové vystoupení za doprovodu Karlovarského symfonického orchestru nebo se smyčcovým orchestrem ZUŠ. Následuje forma sólového recitálu na jednom z karlovarských pódíí, dále společný recitál dvou až čtyř žáků nebo absolventské vystoupení v sále školy. Z výše uvedeného vyplývá, že škola úroveň plnění osnov kontroluje a motivuje žáky k dosahování co nejlepších výsledků.

Rozvrhy hodin byly řádně vypracovány v souladu s možnostmi organizace odpolední výuky žáků. Přestávky mezi hodinami v délce 5 – 10 minut byly dodrženy. V jednotlivých případech byly, dle možností žáka a případně i učitele pokud vyučuje jen omezený počet dní v týdnu, vyučovací hodiny individuální výuky rozděleny na dvě lekce týdně, což je zejména u mladších žáků z psychohygienického hlediska výhodné. K datu 5. ledna. 2004 vydal ředitel *Vnitřní řád/pokyny pro žáky školy*. Jedná se o podrobně, v 29 bodech formulovaný dokument, který uvádí všechny důležité zásady docházky, přípravy na vyučování a chování žáků v ZUŠ. Zohledňuje rovněž pravidla ochrany zdraví, dává žákům právo na vyjádření jejich názorů při dodržení zásad kulturního chování. Zmiňuje dodržování Úmluvy o právech dítěte.

Funkčnost informačního systému vůči rodičům nezletilých žáků, případně zletilým žákům, je zajištěna především pravidelnými osobními kontakty s třídními učiteli a s učiteli kolektivních předmětů (hudební nauky, orchestrů). Informace pro žáky a důležitá sdělení rodičům jsou zapisovány do žákovských knížek. Z výše uvedeného Vnitřního řádu vyplývá, že po dohodě s třídním učitelem je možná návštěva rodičů ve výuce jejich dětí – bylo zaznamenáno využití této možnosti, kterou učitelka vhodně využila i pro podrobné informování o úkolu a způsobu jeho domácího nácviku. Žákům a rodičům slouží informační panely, které jsou instalovány ve všech navštívených pracovištích školy. *Organizační řád pro rodiče a žáky (1. září. 1999)* připomíná nutnost informovat se prostřednictvím zpráv na školních vývěskách. Rodiče mají možnost hovořit s učitelem také krátce před začátkem nebo koncem vyučování.

Hra na klavír a čtyřruční hra

Výuka byla sledována ve třídách šesti vyučujících na třech pracovištích školy u žáků od přípravného až po sedmý ročník prvního stupně základního studia. Učitelé, všichni plně kvalifikovaní, zpracovali studijní plány žáků s přihlédnutím k jejich individuálním schopnostem, dovednostem a míře jejich talentu. Stanovené cíle jsou většinou v souladu s požadavky osnov, vždy je evidentní návaznost probírané látky na získané předchozí znalosti a dovednosti. Ze sledování individuálních plánů, zápisů o průběhu výuky v třídních knihách a při hospitované výuce vyplynulo, že u některých žáků je menší pozornost věnována jejich průpravě v elementární improvizaci nebo v klavírním doprovodu či v komorní hře.

Vybavení učeben většinou vyhovuje plánovaným cílům i realizovaným činnostem (viz materiálně-technické podmínky na třech sledovaných pracovištích školy). Při výuce byly využívány dobře udržované nástroje (kvalitní křídla), podnožky pod nohy u začínajících žáků, pouze v ojedinělých případech metronom. Výběr klavírní literatury je pozitivně ovlivněn účastí učitelů na dalším vzdělávání, jejich výbornou orientací v soudobých trendech naší i světové klavírní literatury. Respektování individuálního pracovního tempa žáků, možnost účasti rodičů při výuce, dělení výuky zejména mladších žáků na dva kratší úseky v týdnu spoluvytvářejí příznivé psychohygienické podmínky průběhu vzdělávání.

Od počátku hry na klavír učitelé vytvářeli a upevňovali u žáků správné nástrojové návyky. Cílem výuky bylo rozvíjení individuálních technických dovedností a muzikálních schopností žáků prostřednictvím žánrově pestré klavírní literatury. Učitelé věcně správným výkladem, vhodnými příklady a častým vzorovým předehráváním skladeb rozvíjeli u žáků hudební představivost. Veškeré problémy se žáky v hodině důsledně procvičovali, vedli je ke slovnímu zdůvodnění zvoleného postupu při nápravě chyb. V souvislosti s charakterem skladeb, se stavbou melodické linie a jejím frázováním dbali na zvukovou stránku hry, na dynamiku. Cíleně podporovali a upevňovali vnímání metra a rytmické citění žáků. U začínajících a mladších žáků vhodně podkládali melodii skladeb slovy, rytmické obměny říkadly. Od počátku klavírní hry podporovali hru z paměti, cíleně vedli žáky k prezentaci nastudovaného repertoáru.

Na získané individuální dovednosti vhodně navazovala čtyřruční hra dvou žáků, v jednom případě také formou improvizace na dva klavíry. Zadané skladby byly adekvátní věku žáků. Žáci hráli soustředěně a s velkou chutí, pohotově reagovali na pokyny vyučujících. Jejich dovednosti a návyky při souhře svědčily o systematické práci při výuce tohoto předmětu.

Ve sledovaných hodinách byli žáci na vyučování velmi dobře připraveni. Učitelé je často chválili, oceňovali každý dílčí pokrok. Vzájemné diskuze učitelů se žáky přispívaly k podnětné atmosféře sledovaných hodin. Žáci klavírního oddělení jsou pravidelně oceňováni v soutěžích.

Sledované vzdělávání a výchova žáků ve hře na klavír a ve čtyřruční hře měly celkově velmi dobrou úroveň.

Hra na housle

Výuka byla sledována ve třídách čtyř učitelů na dvou pracovištích školy u žáků od prvního až po sedmý ročník prvního stupně studia. Zkušení kvalifikovaní učitelé plánují učivo v souladu s požadavky osnov. Respektují individuální schopnosti žáků.

Učebny jsou pro potřeby výuky většinou dostatečně prostorné, dobře vybavené. Pouze jedna z podkrovních učeben splňovala z hlediska vybavení pouze základní podmínky výuky a zejména po estetické stránce byla méně vyhovující. Při výuce byla využita velmi dobře udržovaná pianina, zrcadlo, vhodná notová literatura pro housle, stojany na noty, magnetická tabulka. Členění výuky a relaxační přestávky vyhovovaly zásadám psychohygieny.

Organizace individuální výuky respektovala zásady přiměřenosti a názornosti. Žáci byli nenásilně vedeni k budování a upevňování správných nástrojových návyků. Erudovanost učitelů se projevila především vhodně vybraným houslovým repertoárem pro žáky, v individuálně volených metodách a formách práce. Učitelé podporovali houslovou intonaci žáků a jejich rytmickou přesnost podnětným harmonicko-rytmickým klavírním doprovodem. Motivace příkladnými ukázkami hry na nástroji žáků i na nástroji vlastním byla u většiny vyučujících samozřejmostí. Učitelé dbali u všech žáků na uvolňování obou paží. Trpělivě procvičovali se žáky všechny obtížné části skladeb i nové úkoly v hodině. Podněcovali jejich aktivní a uvědomělý přístup k interpretaci cvičené skladby. Většinou efektivně využívali krátké přestávky mezi hrou k neformální komunikaci, při které např. mladší žáci procvičovali znalost not a posuvek na magnetické tabulce, starší žáci vyvozovali hudební pojmy ze zahráných skladeb. Někteří z nich prokazovali schopnost vyjadřování vlastního názoru. Učitelé žáky vhodně motivovali a citlivě hodnotili, oceňovali jejich snahu a každý pokrok, průběžně je chválili. Vzájemná komunikace probíhala v přátelské rovině. V hodinách panovala klidná tvůrčí atmosféra podpořená zájmem žáků. Žáci houslového oddělení se uplatňují v komorních souborech. Jejich cílem je zahrát si ve školním smyčcovém orchestru, který dosahuje vynikajících výsledků a úspěchů.

Vzdělávání a výchova žáků ve sledované hře na housle měly velmi dobrou úroveň.

Hra na dechové nástroje dřevěné a komorní hra

Výuka byla sledována u sedmi kvalifikovaných vyučujících na třech pracovištích školy. Čtyři vyučující měli odbornou specializaci pro daný nástroj (flétnu, klarinet), tři učitelé vyučující mj. hru na zobcové flétny vystudovali hru na žesťový nástroj. Většina z nich měla dostatečnou až dlouhodobou pedagogickou praxi podpořenou i další profesionální hudební činností. Zejména jedna z učitelek flétnové hry systematickým dalším vzděláváním výrazně dále rozvinula svoji specifickou odbornost i pedagogickou praxi o soudobé poznatky ve hře na zobcové a příčné flétny. Dané personální zabezpečení výuky se celkově promítlo v náležitě odbornosti výuky, v její dobré standardní až koncepčně i pedagogicky vynikající úrovni.

Všichni vyučující měli zpracované studijní plány žáků v souladu s rámcovými požadavky osnov na rozvoj nástrojových a hudebních dovedností žáků. Také výuka komorní hry byla podložena promyšleným plánem ve výběru skladeb. Vyučující měli připraven dostatek not pro daný věk a ročník žáků, v jedné flétnové třídě byly často zařazovány nové netradiční materiály. Učitelé účelně využívali svých hudebních nástrojů, někteří i pianina, metronomy jen zřídka. Žáci komorních souborů měli k dispozici všechny typy zobcových fléten. Učebny byly převážně dostatečně prostorné, jedna flétnová třída byla pro komorní hru méně vyhovující. Některé z nich nebyly po estetické stránce příliš podnětné.

Ve výuce hry na zobcové flétny dbali všichni vyučující na získávání potřebných dechových a hmatových návyků, správný rytmus, převážně i kvalitní tón. Většinou žákům poskytovali dostatek názorných podnětů, látku v hodinách náležitě vysvětlili a procvičili. Začínající učitel teprve hledal vhodné formy výuky nejmladších žáků. V jedné třídě učitelka pracovala cílevědomě se specifickými způsoby artikulace a vedla žáky k méně obvyklému využívání zvukových možností nástrojů, k vytváření hudebně rozmanitých hudebních představ. Vstřícnou vzájemnou komunikací, dostatkem motivačních podnětů založených na pozitivně pojatém průběžném hodnocení vytvářeli vyučující příznivé až tvořivé pracovní prostředí. Kladem byla i komunikace s rodiči v případě jejich přítomnosti ve vyučovací hodině.

Ve výuce hry na příčnou flétnu (sledováno v jedné třídě) se odborná i pedagogická erudice učitelky a její systematická práce odrazily v technicky a hudebně kvalitním výsledku výuky žákyně 4. ročníku. Ta prokázala, na základě kvalitně osvojených nástrojových dovedností, schopnost hudebně odstíněného a výrazově bohatého nástrojového projevu. S aktivním zájmem pracovala s učitelkou na přípravě sólového vystoupení, současně je členkou školního dechového orchestru.

Dva učitelé klarinetové hry těží zejména ze své celoživotní profesionální a dlouholeté pedagogické praxe. Výukové postupy s určitými rutinními prvky a stereotypy vycházejí z důrazu na osvojování nástrojových dovedností, z jejich dostatečného procvičování v hodině, zařazování názorných ukázek hry i časté nástrojové souhry se žákem. Ne vždy se zdařilo dostatečně vyvážit nástrojovou a přednesovou stránku hry žáka. Celkově je však přednesová literatura plánována a hrána dostatečně. Dílčím nedostatkem byla ne dost účinná motivace k zapojení staršího žáka do hry v orchestru.

V komorní hře zobcových fléten byla hrána soudobá a barokní nástrojová literatura. V novějších kompozicích byly využívány i méně obvyklé výrazové prvky, artikulace a rytmy. Svým neotřelým hudebním obsahem, partnerskou komunikací učitelky se žákyněmi byl vytvářen příklad moderně pojaté, výchovně smysluplné a žáky výrazně motivující výuky.

Vzdělávání a výchova žáků ve hře na dřevěné dechové nástroje měly z pohledu sledované výuky celkově velmi dobrou úroveň.

Hra na dechové nástroje žesťové a komorní hra

Výuka byla sledována u třech kvalifikovaných učitelů (konzervatoř, AMU) na dvou pracovištích školy. Všichni mají bohatou profesionální hudební praxi, kterou převážně již dlouhodobě spojili s pedagogickou činností v ZUŠ. Tyto personální podmínky se promítly v potřebné odbornosti výuky, ve znalosti sólové, komorní a orchestrální interpretační praxe. Učitelé zpracovali alespoň rámcové studijní plány žáků s využitím tradiční nástrojové literatury. Jeden učitel upravil pro mladší žáky písně pro potřeby elementární souhry a začínající komorní hry. Učitelé většinou dostatečně zohlednili aktuální úroveň dovedností a fyzických možností žáků. Jeden učitel neustoupil od zařazení náročnějších etud, i když dle sledované výuky možnostem žáka neodpovídaly. Učebny byly dostatečně prostorné, esteticky nepříliš úpravné (zejména dvě z nich). Žáci měli k dispozici starší udržované nástroje. Pianino ve třídě k doprovodu hry žáků využívali dva učitelé, metronom jeden učitel.

Ve sledované výuce hry na trubku a pozoun byli žáci odborně správným způsobem vedeni k rozvíjení dechových a nátiskových, také intonačních, dovedností jako základu pro tvoření kvalitního tónu v přiměřeném nástrojovém rozsahu. Zejména jeden z učitelů hry na trubku zařazoval specifická cvičení dechové a nátiskové průpravy. Odborný výklad byl doprovázen názornými ukázkami hry, efektivně byla uplatňována nástrojová souhra se žákem. Učitelé zde postupovali trpělivě a většinou dostatečně důsledně. Kladem byla i dělená výuka začínajícího pozounisty (2x týdně). Komunikace se žáky byla podnětná, v souladu s cíli výuky. Průběžné hodnocení bylo samozřejmostí, jeden z učitelů jej doplňoval o další záznamy do sešitku žáků. V některých případech byla úroveň výsledku nižší, než by odpovídalo průběhu sledované výuky. Podstatnou rolí zde sehrává motivace k pravidelnému domácímu cvičení, která je i přes snahu vyučujících ne vždy dostatečně účinná. To se částečně týká i zařazení některých žáků do dechového orchestru. Komorní hra mladších žáků byla zaměřena na základní průpravu rytmické a intonační souhry na podkladě úprav písní. Byla vhodným základem pro hru žáků v přípravné skupině dechového orchestru. Tím jsou vytvářeny předpoklady k potřebnému rozšíření jeho žesťové sekce.

Vzdělávání a výchova žáků ve hře na žesťové dechové nástroje měly velmi dobrou úroveň.

Přípravná hudební výchova a hudební nauka

Přípravná hudební výchova - výuka byla sledována u dvou vyučujících na dvou pracovištích (Školní a Táborská ulice). Příprava učitelů na výuku vychází z požadavků osnov. Zpracované tematické plány učiva na I. pololetí zahrnují v souladu s osnovami především herní činnosti pro podchycení zájmu žáků o hudbu. Ve sledované výuce učitelé využívali klavír, tabule s notovou osnovou, pracovní sešity, vlastní motivující obrázky vztahující se k probírané látce, nástroje orffovského instrumentáře, míče, audionahrávky.

Sledovaná výuka v obou skupinách měla v převážné míře požadovaný činnostní a múzický ráz. Učitelé podněcovali dětskou představivost a fantazii, dávali podněty k emocionálnímu prožitku všech zařazených činností. Již od úvodního hudebního pozdravu a následného zpěvu písní s vynikajícím klavírním doprovodem učitelů je motivovali ke správným pěveckým návykům. S pomocí orffovských nástrojů a dalších učebních pomůcek rozvíjeli jejich sluchové schopnosti, rytmické i rytmicko-pohybové dovednosti. Veškeré teoretické učivo vyvozovali se žáky na základě hudebního prožitku ze znějící hudby. Ne vždy se dařilo spojit činnostní ráz výuky také s potřebnou soustředěností a kázní žáků. Vhodně zařazované hudební hádanky i výborně připravený poslech skladby prohlubovaly zájem žáků o dění v hodině. Učitelé žáky často chválili, pozitivně hodnotili.

Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy žáků v přípravné hudební výchově měly velmi dobrou úroveň.

Hudební nauka - výuka byla sledována u žáků prvního, třetího a čtvrtého ročníku prvního stupně základního studia u dvou kvalifikovaných učitelů na dvou pracovištích (Šmeralova a Školní ulice). Požadavek na počet žáků ve skupině pro hudebně-teoretické předměty stanovený v učebních plánech byl dodržen. Učitelé zpracovali na základě požadavků osnov zcela rozdílným způsobem časově tematické plány učiva. Zatím, co byl v jednom případě zcela respektován a ve výuce plně naplňován požadavek osnov na činnostní a múzický ráz (4. ročník), ve druhém případě se plán i výuka orientovaly převážně na získávání a upevňování znalostí z hudební teorie (1. a 3. ročník). Ve specializované učebně ve Šmeralově ul. byly při výuce využity pouze tabule, sešity žáků, v malé míře klavír. Ve Školní ulici učitelka využívala klavír, orffovské nástroje a audiotechniku.

Při výuce žáků prvního i třetího ročníku převládala frontální metoda. Těžištěm bylo teoretické procvičování učiva. Učitel žákům nové učivo věcně správně vysvětloval, teoreticky procvičoval. Jen ojediněle podpořil učivo hudebními ukázkami na klavír. Při takto pojaté

výuce nebyl respektován věk dětí, žáci byli zaměstnáváni častým psaním do sešitů. Učitel novou látku pouze diktoval, cizí ani obtížná slova nezapisoval na tabuli, málo kontroloval zápisy žáků v sešitech. Žáci poslouchali výklad učitele soustředěně, dokázali plnit zadané úkoly. V závěru hodin nebyl vytvořen prostor pro celkové zhodnocení, shrnutí učiva.

Při výuce žáků čtvrtého ročníku bylo učivo vyvozováno a procvičováno ze znějící hudby. Žáci vykazovali výborné dovednosti při intonaci (také na solmizační slabiky), zpěvu i ve sluchové orientaci. Následně dokázali slyšené a zpívané příklady zaznamenat do sešitů či na tabuli. V průběhu výuky byli aktivní, tvořiví, soustředěně plnili zadané úkoly, poslouchali hudební ukázky, fundovaně diskutovali. V závěru výuky byl nastíněn cíl příští hodiny, doporučena látka k opakování. Ve sledované výuce panovala přátelská atmosféra založená na vzájemné důvěře a respektování.

Vzdělávání a výchova žáků v hudební nauce měly u skupiny mladších žáků průměrnou, u skupiny starších žáků velmi dobrou úroveň.

Hra v orchestru

Výuka byla sledována ve smyčcovém a v dechovém orchestru školy. Smyčcový orchestr patří k jejím chloubám, dechový orchestr má rovněž tradici, ale jeho obsazení je znovu budováno. Pro činnost orchestrů vytváří škola potřebné personální i materiální podmínky. Na práci a dosahovaných výsledcích participuje několik učitelů smyčcového a dechového oddělení. V čele smyčcového orchestru stojí mimořádná pedagogická a umělecká osobnost učitele a dirigenta (dlouholetý úspěšný sbormistr). Pro dechový orchestr byl zajištěn jako vedoucí a hráč na trubku kvalifikovaný učitel, ředitel mimokarlovarské ZUŠ, kterému vydatně pomáhá učitel žesťové třídy dechového oddělení školy. Odborné a profesionální zkušenosti vyučujících a dirigentů se zúročují zejména v dlouhodobě vysoké kvalitě smyčcového orchestru, ale i v opětovném růstu úrovně dechového orchestru.

Pro orchestry škola vyčlenila prostorově vyhovující zkušebnu se základním vybavením (židle, pulty, bicí souprava). Žáci hrají buď na školní nebo již na vlastní nástroje. Smyčcový orchestr má bohatý archiv, který umožňuje budování širokého repertoáru v návaznosti na plán akcí daného školního roku (soutěže, veřejná vystoupení doma i v zahraničí). Také repertoár dechového orchestru má již cca 50 titulů převážně lidového žánru a některé úpravy známých skladeb z oblasti zábavné hudby. Zatím v menším rozsahu zařazuje náročnější původní koncertní sklady pro dechové orchestry.

Ve sledované práci smyčcového orchestru byl opakován repertoár pro nadcházející vystoupení v SRN na akci EU o problematice mládeže. Jednalo se o skladby barokní až po současné autory (Jindřich Feld, Jaroslav Krček), nechybějí ani vkusné skladby zábavného žánru. Dirigent vedl orchestr s jistotou a nadhledem. Přesně analyzoval nedostatky, v jeho pokynech se spojovala potřebná náročnost s porozuměním pro mladé hráče. Ti jej zcela respektovali, prokázali vysokou úroveň nástrojové a orchestrální vyspělosti, která již odpovídá uměleckým a koncertním cílům práce orchestru.

Dechový orchestr se ve sledované výuce mohl opřít o poměrně dobře obsazenou sekci dřevěných nástrojů (včetně saxofonu), žesťovou sekci pro veřejná vystoupení zatím částečně doplňuje o další vypůjčené hudebníky. Mladší žáci získávají první zkušenosti v přípravném souboru. Ve sledované výuce byla nejprve opakována část repertoáru, ve druhé části zkoušky bylo zařazeno pokračování v nácviu koncertní skladby. Bylo patrné, že společná hra žáky baví, i když ne všechny skladby repertoáru odpovídaly osobnímu vkusu každého z nich. Respektovali profesionálně přesné pokyny učitele, s potřebným soustředěním zvládali náročnější pasáže. Příjemnou pracovní atmosféru učitel završil závěrečným zhodnocením.

Vzdělávání a výchova žáků smyčcového oddělení v orchestrální hře měly vynikající úroveň, v dechovém oddělení velmi dobrou úroveň.

Výsledky vzdělávání zjišťované školou

Jedná se o svým způsobem specifické zjišťování formou částečně subjektivizovaného hodnocení podloženého odborným hudebním vzděláním, pedagogickými a uměleckými zkušenostmi pedagogů. Již v předchozím textu byly zmíněny některé běžné postupy průběžného sledování výkonů žáků a souborů na úrovni třídy, daného pracoviště, nástrojového oddělení, hudebního oboru, které ve svém souhrnu poskytují škole nemálo informací v průběhu probíhajících výchovně-vzdělávacích procesů. K odbornému hodnocení úrovně výsledků vzdělávání patří komisionální postupové a závěrečné zkoušky žáků předepsané osnovami, dále také posouzení žakovských výkonů uměleckou radou školy, např. při výběru žáků k soutěžím, prestižním vystoupením včetně sólového absolventského vystoupení. Jiné, určitým způsobem standardizované, postupy k dispozici nejsou. Dále škola eviduje a hodnotí výsledky výrazněji talentovaných žáků dosahované v soutěžích a přehlídkách, úspěšnost v přijímacím řízení na vyšší typy uměleckých (případně pedagogických) škol a v neposlední řadě i počty absolventů jednotlivých oborů. Škola tyto údaje pravidelně uvádí ve svých výročních zprávách o činnosti.

Vzdělávání a výchova žáků ve sledované individuální a skupinové výuce žáků klavírního, smyčcového a dechového oddělení školy měly z hlediska souhrnného hodnocení velmi dobrou úroveň.

DALŠÍ ZJIŠTĚNÍ

Interní a veřejné akce školy, koncerty, soutěže včetně výměnných akcí v rámci mezinárodní spolupráce tvoří významnou součást její činnosti. Tyto aktivity v zásadě úzce navazují na vzdělávací procesy, podporují jejich efektivitu a současně jsou i prezentací dosahovaných výsledků. Podrobný přehled a částečně i zhodnocení těchto akcí obsahuje Výroční zpráva o činnosti školy za školní rok 2003/2004. Z přehledu vyplývá, že škola ve školním roce 2003/2004 uskutečnila, kromě třídních přehrávek žáků, 15 interních koncertů, 2 absolventské koncerty a celkem 30 kulturních akcí a koncertů v Karlových Varech a okolí. V květnu 2004 škola přijala pozvání na I. ročník mezinárodního Festivalu mladých umělců v Dubaji. Dechový orchestr se zúčastnil Festivalu dechových hudeb v belgickém Hammond. Škola se účastní řady domácích i mezinárodních soutěží a festivalů, ve kterých je velmi úspěšná. Řada absolventů pravidelně odchází na střední umělecké školy.

VÝČET DOKLADŮ, O KTERÉ SE INSPEKČNÍ ZJIŠTĚNÍ OPÍRÁ

1. Zřizovací listina vydaná Radou Karlovarského kraje dne 1. ledna 2002;
2. Rozhodnutí MŠMT č. j. 25 377/01-21, kterým se mění zařazení do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení s účinností od 30. června. 2001;
3. Výroční zpráva o činnosti školy za školní rok 2003/2004;
4. Plán práce na školní rok 2004/2005;
5. Přehled o pedagogických zaměstnancích ZUŠ A. Dvořáka, školní rok 2004/2005;
6. Inspekční dokumentace ČŠI – Dotazník pro ředitele před inspekcí;
7. Pracovní řád s datem 1. listopadu 1999;
8. Vnitřní platový řád – kritéria pro přiznání osobních příplatků a kritéria hodnocení s datem 1. listopadu. 1999;
9. Pracovní náplň učitele ZUŠ A. Dvořáka s datem 2. ledna. 2001;
10. Vnitřní řád/pokyny pro pedagogické pracovníky s datem 1. ledna 2004;

11. Záznamy z pedagogické rady ze dne 23. června, 2004, 9. září. 2004;
12. Záznamy z umělecké rady ze dne 14. dubna 2004;
13. Vnitřní řád /pokyny pro žáky školy/ s datem 5. ledna 2004;
14. Třídní knihy pro individuální výuku-hudební obor, školní rok 2004/2005, klavírní, smyčcové a dechové oddělení;
15. Třídní knihy pro skupinovou výuku-školní rok 2004/2005, smyčcové a dechové oddělení;
16. Rozvrhy hodin podle žáků a vyučovaných předmětů, školní rok 2004/2005, třídy klavírního, smyčcového a dechového oddělení;
17. Katalogy o průběhu studia-hudební obor, klavírní, smyčcové a dechové oddělení;
18. Výkazy žáků a vyučovaných hodin ze tříd klavírního, smyčcového a dechového oddělení;
19. Protokoly o přijímání žáků a komisionálních zkouškách v klavírním, smyčcovém a dechovém oddělení, školní rok 2003/2004.

ZÁVĚR

Vzdělávací a výchovná činnost školy se ve sledovaném klavírním, smyčcovém a dechovém oddělení hudebního oboru opírá o převážně zkušené kvalifikované pedagogy, absolventy konzervatoří i vysokých škol uměleckého a pedagogického směru. Mezi nimi je několik výrazných pedagogických osobností. Řada učitelů měla nebo stále má souběžné profesionální umělecké angažmá, případně se věnuje různým dalším uměleckým aktivitám, např. koncertní a skladatelské činnosti. Menší část vyučujících se dále systematicky vzdělávala. To vše se čtenými pozitivy promítá ve vysoké úrovni odbornosti výuky, která je, až na výjimky, propojena s dostatečnou až mimořádnou pedagogickou schopností a zkušeností vyučujících. Škola se v daném období nachází ve fázi přirozené generační obměny pedagogického sboru. Některá organizační a personální opatření, případně i způsob jejich provedení, nevyvolaly ze strany jednotlivých pedagogů vždy pozitivní reakce. Ředitel v období let 1999 – 2004 postupně vydal řadu vnitřních dokumentů, které v návaznosti na platné právní normy celkově zlepšily organizační řád potřebný pro řádný chod velké školy s několika odloučenými pracovišti. V systému činnosti školy sehrávají důležitou funkci pedagogická a umělecká rada, vedoucí odloučených pracovišť a z odborného hlediska také předmětové komise. Kontrolní a hospitační činnost ředitel rozdělil mezi sebe a nového statutárního zástupce. Nedostatek kontroly a odborného vedení byl zaznamenán v předmětu hudební nauka na pracovišti ve Šmeralově ul. Dané personální podmínky ve sledovaných odděleních hudebního oboru, včetně systému vedení a hodnocení zaměstnanců, podporují dosahování velmi dobrých výsledků vzdělávání a výchovy žáků.

Ve škole jsou převážně dostatečně prostorné odborné učebny pro nástrojovou, skupinovou výuku a orchestrální hru. Pěkně je upraven i vybaven koncertní sálek. S ním však dosti kontrastuje zastaralé vybavení většiny ostatních učeben a nižší estetická úroveň jejich interiérů. Chodby a učebny nebyly již po delší dobu vymalovány. Stagnuje údržba budov v majetku města, a to zejména v Táborské a Šmeralově ulici, na rozdíl od lepších podmínek na pracovišti ve Školní ulici. Péče školy o učební pomůcky, jejich postupné doplňování a údržba odpovídají potřebám vzdělávání. Materiálně-technické podmínky umožňují zajištění kvalitního průběhu vzdělávání, v zásadě mají dobrou úroveň.

Organizace průběhu i obsah vzdělávání odpovídají schváleným učebním dokumentům. Dílčí nedostatky byly zjištěny v předmětech hudební nauka, komorní/soubořová hra, klavírní doprovod. Škola efektivně podporuje rozvoj výrazně talentovaných žáků

zajišťováním rozšířené výuky nebo alespoň zvýšené základní dotace nástrojové výuky a poskytuje kvalitní vzdělávací podmínky žákům s běžnými studijními předpoklady. Odborná a pedagogická činnost většiny vyučujících ve sledované výuce směřovala k dosahování dobrých, ale často i výrazných až vynikajících výsledků vzdělávání. Byla respektována osobnost žáka a úroveň jeho schopností a talentu. Uplatnění soudobých hudebních materiálů a částečně i nových metodických postupů bylo sledováno v každém nástrojovém oddělení. Současně byly zaznamenány některé již méně efektivní pedagogické stereotypy. Výrazným kladem je pěstování orchestrální hry – vysoká úroveň zejména smyčcového orchestru, ale také rozvíjení činnosti dechového orchestru. Průběh a výsledky ve sledované výuce měly celkově velmi dobrou úroveň.

Výsledky vzdělávání a výchovy jsou efektivně podporovány systémem interních a veřejných aktivit školy, četnými koncertními vystoupeními žáků, souborů a orchestrů. K výrazným motivačním podnětům pro žáky i vyučující patří dosahování co nejlepších výsledků v soutěžích. Škola je úspěšná v přípravě žáků k dalšímu studiu na středních uměleckých školách. Orchestry, soubory i sólisté účinkují často i v zahraničí.

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

Razítko

Složení týmu	Titul, jméno a příjmení	Podpis
Vedoucí týmu	Mgr. Jindřich Bešťák

Ve Strakonících dne 16. listopadu 2004

Datum a podpis ředitele školy stvrzující převzetí inspekční zprávy

Datum převzetí inspekční zprávy: 1. prosince 2004

Razítko

Ředitel školy, nebo jiná osoba oprávněná jednat za školu

Titul, jméno a příjmení	Podpis
Mgr. Václav Richter

Dle § 19 odst. 7 zákona č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů, může ředitel školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci do 14 dnů po jejím obdržení na adresu pracoviště vedoucího inspekčního týmu, tj. Jihočeský inspektorát, pracoviště Strakonice, Smetanova 533, 386 01 Strakonice. Připomínky k obsahu inspekční zprávy se stávají její součástí.

Hodnotící stupnice:

Stupeň
Vynikající
Velmi dobrý
Dobrá (průměrná)
Vyhovující
Nevyhovující

Další adresáti inspekční zprávy

Adresát	Datum předání/odeslání inspekční zprávy	Podpis příjemce nebo čj. jednacího protokolu ČŠI
Krajský úřad – odbor školství	13. ledna 2005	g6-1081/04-4013
Zřizovatel	13. ledna 2005	g6-1081/04-4013
Rada školy		

Připomínky ředitele školy

Datum	Čj. jednacího protokolu ČŠI	Text
		Připomínky byly/nebyly podány.